

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 118/2013)

Toteamme Opetushallituksen puolesta lausuntona otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä seuraavan.

Esityksessä lukiolakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niihin lisätään säännökset maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille nykyistä yhdenvertaisemmat valmiudet toimia suomalaisessa yhteiskunnassa ja lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa parantamalla maahanmuuttajien ja vieraskielisten valmiuksia opiskella lukiossa. Esitys perustuu pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan, valtioneuvoston päätökseen valtion kotouttamisohjelmasta sekä valtioneuvoston päättämään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan vuosille 2011–2016.

Opetushallitus pitää uudistusta tärkeänä ja kannattaa maahanmuuttajille ja vieraskielisille tarjottavan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käynnistämistä, koska maahanmuuttajat ja vieraskieliset ovat tällä hetkellä aliedustettuina sekä lukiokoulutuksessa että korkeakoulutuksessa. Opetushallitus on osallistunut esityksen valmisteluun ja antanut esitysluonnoksesta lausunnon 14.6.2013. Useita Opetushallituksen lausunnossa esitettyjä muutoksia ja tarkennuksia on otettu huomioon hallituksen esitystä valmisteltaessa.

Opetushallitus esittää seuraavassa eräitä huomioita ja tarkennuksia esityksen yksityiskohtiin sekä tietoa valmisteilla olevista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteista.

Lakiehdotuksen 1 ja 2 a §:n mukaan lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta järjestettäisiin maahanmuuttajille ja vieraskielisille. Opetushallituksen mielestä koulutusta tulisi voida järjestää myös sellaisille paluumuuttajille, joiden väestöketeritiedoissa äidinkielenä on suomi, ruotsi tai saame mutta joilla ei mainittujen kielten puutteellisen taidon takia ole käytännössä riittäviä kielellisiä valmiuksia suoriutua lukio-opinnoista. Tämä edellyttää lakiehdotuksen 2 a §:ään sisältyvien määritelmien tarkentamista.

Opetushallitus esittää harkittavaksi, että lakiehdotuksen 2 a §:ssä säädetty edellytys oleskeluluvasta tai oleskelukortista ulotettaisiin tässä yhteydessä koskemaan myös varsinaista lukio-koulutusta.

Lakiehdotuksen 24 §:ään sisältyvä säännös siitä, että lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suorittaa yhdessä vuodessa, on joustamaton. Sanamuoto ei salli poikkeamaa esimerkiksi tapauksessa, jossa opiskelija sairastuu ja opinnot tästä syystä keskey-

tyvät tai viivästyvät. Opetushallitus esittää, että säännökseen lisätään maininta siitä, että perustellusta syystä suoritusajkaan voidaan myöntää pidennystä. Vastaava säännös sisältyy kyseiseen pykälään lukiokoulutuksen osalta.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus voitaisiin kuitenkin rajata siten, että sama opiskelija voitaisiin ilmoittaa rahoituksen perusteeksi vain kahtena tilastointipäivänä. Tilastointipäivien ei tarvitsisi olla kuitenkaan peräkkäisiä, mikä mahdollistaisi opintojen väliaikaisen keskeytymisen.

Opetushallitus esittää, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutettavaksi ehdotetussa 24 §:n 7 momentissa mainittaisiin selvyuden vuoksi erikseen lukiokoulutukseen valmistava koulutus kuten pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen 18 vuotta täytettyään aloitteiden osalta eri koulutuksen järjestäjien rahoitus olisi näin ollen samansuuruinen kuten muussakin lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Vastaavasti myös sisäoppilaitosmuotoisessa koulutuksessa alle ja yli 18-vuotiaana valmistavan koulutuksen aloittaneiden osalta rahoitus olisi sama.

Jotta myös valtion oppilaitosten ja yliopistojen harjoittelukoulujen mahdollisesti järjestämä lukiokoulutukseen valmistava koulutus otettaisiin huomioon kunnan omarahoitusosuutta laskettaessa, tulisi Opetushallituksen mielestä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 8 §:n 2 momentin 2 kohtaa muuttaa. Lain 23 §:n nojalla vahvistettujen keskimääräisten yksikköhintojen perusteella lasketun valtionosuuden perusteita vastaavan euromäärän lisäksi tulisi ottaa huomioon lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yksikköhinnan perusteella laskettu valtionosuuden perusteita vastaava euromäärä.

Opetushallitus kiinnittää vielä huomiota siihen, ettei opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutettavaksi ehdotetussa 24 §:ssä säädetä, miten ulkomailla järjestettävässä koulutuksessa mahdollisesti järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus määräytyisi. Pykälän 2 momenttiin sisältyy valtuutussäännös, jonka nojalla asiasta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Esityksen perusteluiden mukaan muun muassa asetusta lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (955/2002) muutetaan 1, 6 sekä 8 §:n osalta esitystä vastaavaksi. Kun esityksen mukaan lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voidaan järjestää myös aikuisille, tulisi myös mainitun asetuksen 9 §:ää (*Aikuisille annettavan opetuksen tuntijako*) muuttaa. Myös asetuksen nimi tulisi muuttaa asetuksen laajentuvan soveltamisalan mukaisesti.

Kun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen on tarkoitus edistää maahanmuuttajien siirtymistä lukiokoulutukseen, esityksen perusteluissa todetun opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain valmistelun yhteydessä tulee pohtia, miten lukiokoulutukseen valmistava koulutus otetaan huomioon valittaessa opiskelijoita lukiokoulutukseen.

Hallituksen esitys edellyttää, että Opetushallitus antaa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet vuoden 2013 loppuun mennessä. Opetushallitus on aloittanut perustetyön vuoden 2013 alussa ja on laatinut luonnoksen perusteista työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina Opetushallituksen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö, Jyvä-

kylän yliopisto, Suomen rehtorit ry., Iltakoulujen rehtorien yhdistys ry. sekä Suomi toisena kielenä -opettajat ry. Opetushallitus lähettää suomen- ja ruotsinkieliset perusteluonnokset lausuntokierrokselle loka-marraskuussa. Perusteita muokataan lausuntojen pohjalta ja opetussuunnitelman perusteet vahvistetaan joulukuussa 2013, mikäli koulutusta koskevat säädökset annetaan suunnitellussa aikataulussa. Opetushallitus tulee järjestämään uusista perusteista koulutusta alkuvuodesta 2014.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten sekä parantaa maahanmuuttajien ja vieraskielisten mahdollisuuksia suorittaa lukiokoulutus. Yhden lukuvuoden kestävä koulutus sisältää erityisesti suomen tai ruotsin kielen ja tarvittaessa muiden kielten opintoja, lukio-opiskelussa vaadittavia opiskelutaitoja sekä yhteiskuntatietoutta ja kulttuurintuntemusta. Lisäksi opiskelijoille tulee antaa opinto-ohjausta. Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voivat järjestää oppilaitokset, joilla on lukiokoulutuksen järjestämislupa.

Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voidaan tarjota sekä nuorille että aikuisille maahanmuuttajille ja vieraskielisille. Koulutuksen laajuus on vähintään 25 kurssia. Nuorille kurssin laajuus on 38 tuntia ja aikuisille 28 tuntia. Koulutus ei anna sinällään oikeutta lukiokoulutukseen, vaan opiskelijan tulee hakea lukion aloituspaikkaa yhteishaussa.

Koulutuksen tavoitteena on syventää erityisesti opiskelijoiden eri tiedonalojen käsitteiden, ajattelutapojen ja ilmaisun hallintaa. Samalla vahvistetaan opiskelijoiden tiedonhankinta ja -soveltamistaitoja sekä tieto- ja viestintätekniistä osaamista. Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen avulla opiskelija tutustuu suomalaiseen koulutus- ja yhteiskuntajärjestelmään. Opinto-ohjauksen avulla opiskelijalle muodostuu käsitys suomalaisen lukiokoulutuksen ja muun koulutusjärjestelmän toimintamalleista ja vaatimuksista ja hän oppii asettamaan realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelija voi oppilaitoksen opetustarjonnan mukaan suorittaa myös perusopetuksen ja/tai lukiokoulutuksen opintoja. Nämä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opinnot voidaan sisällyttää valinnaisiin (6 kurssia) opintoihin tai niitä voidaan järjestää vähimmäiskurssimäärän (25 kurssia) lisäksi. Perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen on mahdollista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana erityisessä tutkinnossa yhteistyössä perusopetusta antavien koulujen kanssa.